Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JEAN RICHARD DE LA TOUR
prednesené 16. júna 2022 [1]

Vec C-459/20

X
proti
Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (súd v Haagu, zasadajúci v Utrechte, Holandsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Článok 20 ZFEÚ – Právo na pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je rodičom maloletého dieťaťa, občana Únie, v členskom štáte, ktorého je toto dieťa štátnym príslušníkom – Dieťa zdržiavajúce sa mimo územia Únie – Odopretie pobytu, ktorým môže byť dieťa zbavené možnosti vstúpiť na územie Únie – Najlepší záujem dieťaťa – Vzťah závislosti medzi rodičom, štátnym príslušníkom tretej krajiny, a maloletým dieťaťom, občanom Únie“

I. Úvod

1. V akom rozsahu môže štátny príslušník tretej krajiny ako rodič maloletého dieťaťa, ktoré je občanom Únie, požívať odvodené právo na pobyt založené na ustanoveniach článku 20 ZFEÚ v členskom štáte, ktorého je jeho dieťa štátnym príslušníkom, hoci toto dieťa žije od narodenia mimo územia Únie?

2. To je v podstate otázka, ktorú vyvoláva prejednávaná vec.

3. Na účely zodpovedania tejto otázky bude potrebné určiť, v akom rozsahu sa zásady, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudkoch z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano [2], z 15. novembra 2011, Dereci a i. [3], zo 6. decembra 2012, O a i. [4], a z 10. mája 2017, Chavez-Vilchez a i. [5], ako boli potvrdené v rozsudku z 8. mája 2018, K. A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku) [6], uplatnia na situáciu, v ktorej v čase podania žiadosti o priznanie odvodeného práva na pobyt v členskom štáte jednak rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a jeho dieťa, ktoré je občanom Únie a štátnym príslušníkom tohto štátu, nebývajú spolu a jednak sa toto dieťa nikdy nezdržiavalo na území Únie.

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[2] C-34/09, EU:C:2011:124.

[3] C-256/11, EU:C:2011:734.

[4] C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776.

[5] C-133/15, ďalej len „rozsudok Chavez-Vilchez a i.“, EU:C:2017:354.

[6] C-82/16, ďalej len „rozsudok K. A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku)“, EU:C:2018:308.

4. Pri posudzovaní tejto otázky treba rozlišovať dva prípady. V prvom prípade je uvedená žiadosť súčasťou „individuálnej“ iniciatívy rodiča, štátneho príslušníka tretej krajiny, pričom táto iniciatíva nemá nijakú súvislosť so vstupom dieťaťa, ktoré je občanom Únie, do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a pobytom na jeho území. V druhom prípade je uvedená žiadosť naopak súčasťou „spoločnej“ iniciatívy rodiča a dieťaťa, ktoré chce využiť slobodu pohybu, ktorú mu zaručuje postavenie občana Únie, pretože chce odísť z tretej krajiny, v ktorej má obvyklý pobyt, a pricestovať do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

5. Pri odpovedi na túto otázku bude takisto potrebné objasniť na jednej strane spôsob posudzovania najlepšieho záujmu dieťaťa a na druhej strane kritériá na posúdenie existencie vzťahu závislosti, ktorý môže v takejto situácii zakladať odvodené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ.

II. Skutkové okolnosti sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

A. Skutkový stav

6. Navrhovateľka, ktorá je thajskou štátnou príslušníčkou, sa legálne zdržiavala v Holandsku, kde sa vydala za A, ktorý je holandským štátnym príslušníkom. Z ich manželstva sa 28. marca 2012 narodilo dieťa, ktoré je holandským štátnym príslušníkom. Toto dieťa má dnes desať rokov, narodilo sa v Thajsku, kde ho vychovávala stará mama z matkinej strany, pričom navrhovateľka sa po jeho narodení vrátila do Holandska. Dieťa vždy bývalo v tejto tretej krajine a nikdy sa nezdržiavalo v Holandsku ani v žiadnom inom členskom štáte Únie. Navrhovateľka ho niekoľkokrát navštívila v Thajsku. Toto dieťa nehovorí ani po holandsky, ani po anglicky[7].

7. Rozhodnutím z 22. mája 2017 bolo navrhovateľke odňaté právo na pobyt so spätnou účinnosťou k 1. júnu 2016 z dôvodu, že jej vzťah s A sa fakticky skončil k tomuto dátumu. Manželstvo bolo rozvedené 17. mája 2018 a dieťa bolo podľa zákona zverené do spoločnej starostlivosti rodičov.

8. Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že navrhovateľka vo veci samej podala 14. marca 2018 žiadosť o povolenie na pobyt z humanitárnych dôvodov, ktorá bola 26. júna 2018 zamietnutá. Odvolanie proti tomuto rozhodnutiu bolo takisto zamietnuté rozsudkom z 18. decembra 2018.

9. Dňa 6. mája 2019 Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (štátny tajomník pre spravodlivosť a bezpečnosť, Holandsko; ďalej len „štátny tajomník“) oznámil navrhovateľke, že 8. mája 2019 bude vyhostená do Bangkoku (Thajsko).

10. Dňa 7. mája 2019 B, ktorý je holandským štátnym príslušníkom, podal žiadosť o povolenie na pobyt [„Aanvrag voor het verblijfsdoel ‚familie en gezin‘ (žiadosť o povolenie na pobyt ako rodinný príslušník)“] na účely zlúčenia rodiny s navrhovateľkou ako príslušníčkou širšej rodiny. Táto žiadosť bola zamietnutá rozhodnutím z 8. mája 2019 z dôvodu, že medzi navrhovateľkou a B nejestvoval trvalý a výhradný vzťah a že B nemal na tieto účely dostatočné prostriedky. Štátny tajomník v tomto rozhodnutí okrem toho spresnil, že navrhovateľka sa nemôže domáhať odvodeného práva na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ, ako ho Súdny dvor priznal v rozsudku Chavez-Vilchez a i.

[7] Anglický jazyk je v Holandsku tiež bežne používaným jazykom.

11. Navrhovateľka bola vyhostená do Bangkoku (Thajsko) 8. mája 2019.

12. Štátny tajomník rozhodnutím z 2. júla 2019 potvrdil zamietnutie žiadosti navrhovateľky o povolenie na pobyt.

B. Konanie na vnútroštátnom súde a prejudiciálne otázky

13. Navrhovateľka sa odvolala proti rozhodnutiu z 2. júla 2019 z dôvodu, že v dôsledku tohto rozhodnutia by jej dieťa bolo zbavené možnosti zdržiavať sa v Únii, čím by bol ohrozený potrebný účinok práv, ktoré získalo na základe svojho postavenia občana Únie.

14. V tejto súvislosti tvrdí, že jej dieťa má z dôvodu svojej holandskej štátnej príslušnosti právo zdržiavať sa na území Únie. Okrem toho zdôrazňuje, že s týmto dieťaťom si vždy udržiavala citovú väzbu a vždy mu zabezpečovala právnu a finančnú starostlivosť. Hoci v období pred svojím návratom do Thajska bola nútená plniť si povinnosti súvisiace so starostlivosťou o toto dieťa a jeho výchovou na diaľku prostredníctvom sociálnych sietí, od jej návratu do Thajska 8. mája 2019 je dieťa v jej každodennej starostlivosti. Dodáva, že podľa rozsudku súdu v Surine (Thajsko) z 5. februára 2020 bolo dieťa zverené do jej výlučnej osobnej starostlivosti. Navrhovateľka spresňuje, že jej matka sa pre svoj zdravotný stav už nemôže starať o dieťa. Navyše tvrdí, že otec dieťaťa nikdy nezabezpečoval svojmu dieťaťu právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť.

15. Štátny tajomník v podstate tvrdí, že zásady stanovené v rozsudku Chavez-Vilchez a i. sa neuplatňujú na situáciu, o akú ide v konaní vo veci samej, pretože z dôvodu zamietnutia žiadosti navrhovateľky o povolenie na pobyt nie je dieťa nútené opustiť územie Únie, keďže sa od svojho narodenia zdržiava v Thajsku. Zdôrazňuje, že nejestvuje nijaký objektívny dôkaz o tom, že navrhovateľka skutočne zabezpečuje právnu, finančnú a emocionálnu starostlivosť o svoje dieťa a že medzi navrhovateľkou a týmto dieťaťom existuje takýto vzťah závislosti ani že by sa toto dieťa muselo zdržiavať mimo územia Únie. Pokiaľ ide o angažovanosť otca dieťaťa, štátny tajomník uvádza, že dôkazy predložené navrhovateľkou sú subjektívnej povahy. Rozsudok, ktorý vydal súd v Surine (Thajsko), okrem toho nemá vyššie overenie, takže nemožno automaticky usudzovať, že dieťa je zverené do výlučnej osobnej starostlivosti navrhovateľky. Štátny tajomník dodáva, že navrhovateľka ani nepreukázala, že jej syn chce sám prísť žiť do Holandska alebo že jej povolenie na pobyt je v jeho záujme.

16. Za týchto podmienok sa teda Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (súd v Haagu, zasadajúci v Utrechte, Holandsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Ak má štátny príslušník tretej krajiny vo svojej starostlivosti maloleté dieťa, ktoré je občanom Únie a ktoré k nemu navyše viaže skutočný vzťah závislosti, má sa článok 20 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že bráni členskému štátu v tom, aby tomuto príslušníkovi tretej krajiny zamietol pobyt v členskom štáte, ktorého je maloletý občan Únie štátnym príslušníkom, pokiaľ sa tento maloletý občan Únie zdržiava mimo územia tohto členského štátu alebo Únie alebo sa nikdy nezdržiaval na území Únie, takže maloletému občanovi Únie je fakticky odopretý vstup na územie Únie?

2. a) Sú (maloletí) občania Únie povinní odvolávať sa na existenciu alebo vierohodnosť záujmu na uplatňovaní práv, ktoré im patria na základe občianstva Únie?

b) Aký význam treba v tejto súvislosti pripisovať skutočnosti, že maloletí občania Únie spravidla nemôžu uplatňovať svoje práva samostatne a dokonca ani vyjadriť svoj názor, pokiaľ ide o miesto ich pobytu, v čom sú závislí od svojho rodiča (svojich rodičov), takže sa možno v mene maloletého občana Únie dovolávať práv, ktoré mu vyplývajú z tohto postavenia, hoci uplatňovanie týchto práv by mohol byť v rozpore s jeho inými záujmami okrem iného v zmysle [rozsudku Chavez-Vilchez a i.]?

c) Sú práva súvisiace s občianstvom Únie absolútne v tom zmysle, že sa nesmie vytvoriť nijaká prekážka ich uplatneniu, alebo má členský štát, ktorého je občan Únie štátnym príslušníkom, dokonca pozitívnu povinnosť umožniť výkon týchto práv?

3. a) Má v rámci posudzovania takého vzťahu závislosti, akého sa týka prvá otázka, rozhodujúci význam na jednej strane to, či rodič, štátny príslušník tretej krajiny, zabezpečoval každodennú starostlivosť o maloletého občana Únie pred podaním žiadosti o povolenie na pobyt, alebo pred vydaním rozhodnutia, ktorým mu bol pobyt zamietnutý, alebo v čase, keď má (vnútroštátny) súd rozhodovať v rámci súdneho konania vedeného z dôvodu tohto zamietnutia, a na druhej strane to, či túto každodennú starostlivosť v minulosti zabezpečovali alebo môžu (naďalej) v budúcnosti zabezpečovať iné osoby?

b) Možno v tejto súvislosti vyžadovať od maloletého občana Únie, aby na to, by si mohol konkrétne uplatňovať práva, ktoré mu priznáva právo Únie, sa usadil na území Únie u svojho druhého rodiča, občana Únie, aj keď tento rodič už možno nemá tohto maloletého vo svojej starostlivosti?

c) Aký význam treba v prípade kladnej odpovede pripisovať tomu, či tento rodič zabezpečuje alebo zabezpečoval osobnú alebo právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť o maloletého a či by bol schopný postarať sa o maloletého alebo mu zabezpečiť opateru?

d) Má sa otázke právnej, finančnej alebo emocionálnej starostlivosti pripisovať menší význam, ak by sa malo preukázať, že rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, má maloletého občana Únie vo svojej výlučnej osobnej starostlivosti?“

17. Písomné pripomienky predložila holandská, dánska a nemecká vláda, ako aj Európska komisia.

18. Účastníci konania boli okrem toho vyzvaní, aby ústne odpovedali na otázky, ktoré im zaslal Súdny dvor. Účastníci konania boli vypočutí na pojednávaní, ktoré sa konalo 23. februára 2022.

III. Analýza

19. Otázky, ktoré vnútroštátny súd položil Súdnemu dvoru, sa týkajú spôsobu posúdenia existencie odvodeného práva na pobyt založeného na ustanoveniach článku 20 ZFEÚ v situácii, o akú ide vo veci samej, ktorého by sa mohla dovolávať štátna príslušníčka tretej krajiny ako matka maloletého dieťaťa, občana Únie, v členskom štáte, ktorého je toto maloleté dieťa štátnym

príslušníkom, hoci toto dieťa má od narodenia obvyklý pobyt v tretej krajine [8].

20. Ako som už uviedol, pri zodpovedaní týchto otázok treba rozlišovať dva prípady.

21. Prvý prípad, ktorý je podľa môjho názoru podstatou prvej prejudiciálnej otázky, je prípad, keď je žiadosť o priznanie odvodeného práva na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ súčasťou iniciatívy rodiča, štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorá nemá žiadnu súvislosť so vstupom dieťaťa, občana Únie, do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a jeho pobytom v ňom. Vzhľadom na účel a obsah žiadosti o povolenie na pobyt, o ktorú ide v konaní vo veci samej, predmetná situácia zrejme patrí do tohto rámca.

22. V druhom prípade je žiadosť naopak súčasťou iniciatívy dieťaťa, ktoré chce odísť z tretej krajiny, v ktorej má obvyklý pobyt, a pricestovať do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a uplatniť tak slobodu pohybu, ktorú mu priznáva postavenie občana Únie. Práve na tento prípad sa podľa môjho názoru v podstate zameriava vnútroštátny súd vo svojej druhej a tretej prejudiciálnej otázke, keďže žiada Súdny dvor o spresnenie spôsobu posúdenia jednak najlepšieho záujmu dieťaťa (druhá prejudiciálna otázka) a jednak existencie vzťahu závislosti medzi dieťaťom a rodičom, štátnym príslušníkom tretej krajiny, alebo druhým rodičom, občanom Únie (tretia prejudiciálna otázka).

A. O prvej prejudiciálnej otázke

23. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta Súdneho dvora, či článok 20 ZFEÚ bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sa štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý má vo svojej starostlivosti svoje maloleté dieťa, občana Únie, zamietne právo na pobyt z toho dôvodu, že toto dieťa, ktoré je štátnym príslušníkom tohto členského štátu, žije od svojho narodenia mimo územia Únie.

24. Pri zodpovedaní tejto otázky treba vychádzať z klasického preskúmania zásad, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudkoch z 8. marca 2011, Ruiz Zambrano [9], z 15. novembra 2011, Dereci a i. [10], zo 6. decembra 2012, O a i. [11], a Chavez-Vilchez a i.

25. Podľa týchto zásad, ktoré Súdny dvor zhrnul v bodoch 47 až 52 rozsudku K. A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku), článok 20 ZFEÚ priznáva každej osobe, ktorá je štátnym príslušníkom členského štátu, postavenie občana Únie, ktoré má byť základným postavením štátnych príslušníkov členských štátov. Občianstvo Únie priznáva každému občanovi Únie základné a individuálne právo voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov s výhradou obmedzení a podmienok uvedených v Zmluve, ako aj opatrení prijatých na ich uplatnenie. V tomto kontexte Súdny dvor rozhodol, že článok 20 ZFEÚ bráni vnútroštátnym

[8] Pokiaľ ide o výklad pojmu „obvyklý pobyt“, pozri v rámci výkladu nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (Ú. v. EÚ L 338, 2003, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 243), rozsudok z 28. júna 2018, HR (C-512/17, EU:C:2018:513), v ktorom Súdny dvor uvádza, že „obvyklý pobyt dieťaťa v zmysle [tohto nariadenia] zodpovedá miestu, kde má v skutočnosti stredobod svojho života“ (bod 42), ako aj rozsudok z 22. decembra 2010, Mercredi (C-497/10 PPU, ďalej len „rozsudok Mercredi“, EU:C:2010:829), v ktorom Súdny dvor už rozhodol, že pojem „obvyklý pobyt“ zodpovedá miestu, ktoré odzrkadľuje istú mieru začlenenia dieťaťa do sociálneho a rodinného prostredia (bod 47).

[9] C-34/09, EU:C:2011:124.

[10] C-256/11, EU:C:2011:734.

[11] C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776.

opatreniam, vrátane rozhodnutí o neudelení práva na pobyt rodinným príslušníkom občana Únie, ktorých účinkom je zbavenie občanov Únie účinného požívania podstaty práv, ktoré im vyplývajú z ich postavenia.

26. Naproti tomu ustanovenia Zmluvy týkajúce sa občianstva Únie nepriznávajú štátnym príslušníkom tretej krajiny nijaké samostatné právo. Prípadné práva priznané takýmto štátnym príslušníkom totiž nie sú vlastné práva, ale ide o práva, ktoré sú odvodené od práv občana Únie. Tieto práva sa priznávajú s cieľom zabezpečiť občanovi Únie, ktorý nevyužil svoje právo na voľný pohyb, možnosť žiť s rodinným príslušníkom, štátnym príslušníkom tretej krajiny, v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, na základe článku 20 ZFEÚ, čím sa zabezpečí zlúčenie rodiny.

27. Súdny dvor totiž konštatoval, že existujú veľmi osobitné situácie, v ktorých napriek skutočnosti, že odvodené právo týkajúce sa práva na pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín nie je uplatniteľné a dotknutý občan Únie neuplatnil svoju slobodu pohybu, musí byť právo na pobyt priznané štátnemu príslušníkovi tretej krajiny ako rodinnému príslušníkovi uvedeného občana, aby nedošlo k narušeniu potrebného účinku občianstva Únie, pokiaľ by v dôsledku odopretia takého práva bol občan Únie nútený opustiť územie Únie ako celok, čo by ho zbavilo možnosti účinne požívať podstatu práv, ktoré mu vyplývajú z postavenia občana Únie.

28. Ako uviedol Súdny dvor, znakom charakterizujúcim takéto situácie je skutočnosť, že aj keď sú tieto situácie upravené právnou úpravou patriacou *a priori* do právomoci členských štátov, teda právnou úpravou týkajúcou sa práva na vstup a pobyt štátnych príslušníkov tretích krajín mimo pôsobnosti ustanovení sekundárneho práva Únie, ktoré na základe určitých podmienok stanovujú udelenie takéhoto práva, majú uvedené situácie vnútornú väzbu so slobodou pohybu a pobytu občana Únie, čo bráni tomu, aby bolo uvedeným štátnym príslušníkom odopreté právo na vstup a pobyt v členskom štáte, v ktorom sa tento občan zdržiava, a to s cieľom neobmedziť túto slobodu [12].

29. Odopretie práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretej krajiny však môže ohroziť potrebný účinok občianstva Únie len vtedy, keď medzi týmto štátnym príslušníkom tretej krajiny a občanom Únie, ktorý je jeho rodinným príslušníkom, existuje taký vzťah závislosti, ktorého dôsledkom je, že občan Únie je nútený sprevádzať dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny a opustiť územie Únie ako celok.

30. Konštatujem pritom, že znenie a účel tejto judikatúry dokazujú, že sa nemá uplatniť na takú situáciu, o akú ide vo veci samej, keď na jednej strane žiadosť o priznanie odvodeného práva na pobyt podáva rodič, štátny príslušník tretej krajiny, hoci sa maloleté dieťa, občan Únie, nezdržiava a nikdy sa nezdržiavalo s týmto rodičom, štátnym príslušníkom tretej krajiny, v členskom štáte, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom, a keď na druhej strane táto žiadosť neobsahuje nijakú informáciu o tom, či si dieťa chce uplatniť práva, ktoré mu vyplývajú z postavenia občana Únie, tak, že vstúpi spolu s týmto rodičom na územie dotknutého členského štátu a bude sa tam zdržiavať.

31. Ako Súdny dvor podotkol v rozsudku z 27. júna 2018, Altiner a Ravn [13], „je to občan Únie, ktorý je referenčnou osobou, od ktorej sa odvíja priznanie odvodeného práva na pobyt štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý je rodinným príslušníkom tohto občana Únie.“ [14]

[12] Pozri rozsudok Chavez-Vilchez a i. (bod 64 a citovaná judikatúra).

[13] C-230/17, EU:C:2018:497.

[14] Bod 27 a tam citovaná judikatúra.

32. V prejednávanej veci konštatujem, že v čase podania predmetnej žiadosti sa matka dieťaťa stále zdržiavala v tomto členskom štáte, zatiaľ čo jej maloleté dieťa, občan Únie, žilo trvale v Thajsku. Pokiaľ teda matka a jej dieťa žili vždy oddelene v dvoch rozdielnych krajinách, nemohli viesť skutočný rodinný život. Za týchto okolností odopretie priznania odvodeného práva na pobyt matke dieťaťa zjavne nenarúša právo dotknutých osôb na zlúčenie rodiny.

33. Okrem toho v deň podania žiadosti o povolenie na pobyt viedli niektoré skutočnosti k pochybnostiam o zámere matky dieťaťa usadiť sa s ním v Holandsku, členskom štáte, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom. V nadväznosti na rozvod rodičov a odňatie povolenia na pobyt z dôvodu „zlúčenia rodiny“, ktorým matka tohto dieťaťa disponovala, podala matka 14. marca 2018 najskôr žiadosť o povolenie na pobyt z humanitárnych dôvodov, ktorá bola zamietnutá, a až následne 7. mája 2019 zaslala predmetnú žiadosť. Táto žiadosť je pod názvom [„Aanvrag voor het verblijfsdoel ‚familie en gezin‘ (žiadosť o povolenie na pobyt ako rodinný príslušník)“] priložená k vnútroštátnemu spisu a je zrejme v prvom rade predovšetkým žiadosťou o zlúčenie rodiny, ktorú podal B, partner navrhovateľky, v prospech matky dieťaťa. Z listín založených vo vnútroštátnom spise vyplýva, že uvedená žiadosť neobsahuje žiadne informácie o konkrétnych krokoch, ktoré by bola matka podnikla, aby dieťa pricestovalo do Holandska a žilo tam s ňou.

34. Za týchto okolností odopretie odvodeného práva na pobyt matke dieťaťa nemá za dôsledok alebo následok zbavenie dieťaťa možnosti účinne požívať podstatu práv, ktoré mu vyplývajú z jeho postavenia občana Únie, keďže nie je ani nútené opustiť územie Únie, na ktorom sa nezdržiava, ani možnosti pricestovať na toto územie a zdržiavať sa tam, keďže v tomto smere neboli podniknuté žiadne kroky.

35. Z takejto situácie nemôže vzniknúť žiadne odvodené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ [15], keďže nemá nijakú súvislosť so slobodou pohybu a pobytu, ktoré má maloleté dieťa z dôvodu svojho postavenia občana Únie.

36. V dôsledku toho navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol, že článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, podľa ktorej sa zamietne odvodené právo na pobyt na území tohto štátu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, rodičovi maloletého dieťaťa, ktoré je štátnym príslušníkom uvedeného štátu, ak sa toto dieťa nikdy nezdržiavalo na území Únie, má obvyklý pobyt mimo tohto územia a nezamýšľa si uplatňovať práva súvisiace s jeho postavením občana Únie podaním žiadosti o povolenie na vstup a pobyt v tomto členskom štáte v sprievode tohto rodiča, od ktorého by bolo závislé.

37. Teraz je potrebné preskúmať druhý prípad, keď by cieľom žiadosti o priznanie odvodeného práva na pobyt bolo naopak zabezpečiť, aby si dieťa mohlo uplatňovať svoje práva, ktoré mu vyplývajú z postavenia občana Únie, tak, že bude mať možnosť pricestovať do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a zdržiavať sa v ňom. Požívanie práva na pobyt malým dieťaťom totiž nevyhnutne znamená, že toto dieťa sprevádza osoba, ktorá sa oň skutočne stará alebo ktorá mu zabezpečuje právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť. Vnútroštátny súd tak vyslovuje obavu, aby odopretie takéhoto práva na pobyt nemalo za následok zbavenie tohto dieťaťa možnosti vstúpiť do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a zdržiavať sa v ňom, a to z dôvodu vzťahu závislosti, ktorý udržiava so svojou matkou.

[15] Pozri v tejto súvislosti rozsudok z 27. júna 2018, Altiner a Ravn (C-230/17, EU:C:2018:497), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že „skutočnosť, že žiadosť o povolenie na pobyt nebola podaná ‚v prirodzenej súvislosti‘ s návratom občana Únie, predstavuje relevantný prvok, ktorý, hoci sám osebe nie je rozhodujúci, môže v rámci celkového posúdenia viesť členský štát pôvodu dotknutého občana Únie k záveru o neexistencii súvislosti medzi žiadosťou a predchádzajúcim výkonom slobody pohybu uvedeným občanom a v dôsledku toho k odmietnutiu vydať takéto povolenie na pobyt“ (bod 34).

38. V takomto prípade je potom potrebné sa ubezpečiť, že výkon práv vyplývajúcich z postavenia občana a požívanie s tým súvisiacich odvodených práv zodpovedajú záujmom dieťaťa a sú odôvodnené vzhľadom na vzťah závislosti, ktoré dieťa udržiava s rodičom, štátnym príslušníkom tretej krajiny.

39. Tieto aspekty budú rozobraté v rámci preskúmania druhej a tretej prejudiciálnej otázky.

B. O druhej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa spôsobu posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa

40. Vnútroštátny súd svojou druhou prejudiciálnou otázkou v podstate žiada Súdny dvor, aby spresnil spôsob posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa v situácii, keď by bola žiadosť o priznanie odvodeného práva na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ podaná v rámci premiestnenia dieťaťa z tretej krajiny, v ktorej má obvyklý pobyt, do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

41. Vnútroštátny súd sa osobitne pýta Súdneho dvora, či je potrebné dokázať, že toto premiestnenie je skutočne a vierohodne v záujme dieťaťa a či sú práva prináležiace k občianstvu Únie absolútnymi právami v tom zmysle, že členský štát, ktorého je občan Únie štátnym príslušníkom, má pozitívnu povinnosť umožniť výkon týchto práv a nebrániť mu.

42. Zdá sa, že tieto otázky vychádzajú z obavy vnútroštátneho súdu, pokiaľ ide o skutočnosť, že hlavným dôvodom premiestnenia dieťaťa by v tomto prípade mohlo byť želanie matky, štátnej príslušníčky tretej krajiny, vrátiť sa do Holandska a neprísť tak o povolenie na pobyt v tomto členskom štáte. Vzhľadom na tieto skutočnosti považujem teda za dôležité v rámci odpovede prihliadať na osobitné okolnosti tejto veci a nevykonávať úlohu, ktorá prináleží vnútroštátnemu súdu alebo príslušnému vnútroštátnemu orgánu, a to rozhodnúť o prípadných okolnostiach, za akých matka tohto dieťaťa podala žiadosť o priznanie odvodeného práva na pobyt.

43. V prvom rade si myslím, že výkon práv prináležiacich k občianstvu Únie a požívanie súvisiacich odvodených práv prichádzajú do úvahy len vtedy, ak slúžia najlepším záujmom dieťaťa a zabezpečujú dodržiavanie základných práv dieťaťa podľa článku 24 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) [16].

44. V rámci preskúmania žiadosti o priznanie odvodeného práva na pobyt, ktorá by bola podaná v súvislosti so vstupom dieťaťa, občana Únie, do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a pobytom v ňom, sa posudzovanie musí uskutočňovať z pohľadu dieťaťa, a nie z pohľadu rodiča, štátneho príslušníka tretej krajiny [17].

45. Podľa článku 24 ods. 1 Charty sa tak vyžaduje, aby príslušný vnútroštátny orgán prijal všetky vhodné opatrenia na to, aby poskytol dotknutému dieťaťu skutočnú a účinnú možnosť byť vypočuté.

[16] Pozri naposledy rozsudok z 11. marca 2021, État belge (Návrat rodiča maloletej osoby) (C-112/20, EU:C:2021:197, bod 26 a citovaná judikatúra), ako aj rozsudok zo 14. decembra 2021, Stolična obština, rajon „Pančarevo“ (C-490/20, EU:C:2021:1008, body 59 a 63).

[17] Pozri v tejto súvislosti stanovisko, ktoré predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci Mercredi (C-497/10 PPU, EU:C:2010:738, bod 93). V tomto kontexte si totiž myslím, že toto posudzovanie sa nelíši od posudzovania, ktoré musia uskutočniť príslušné vnútroštátne orgány v prípade, že majú rozhodovať vo veciach rodičovských práv a povinností, keď je dieťa premiestnené z jedného členského štátu do iného členského štátu.

46. Článok 24 ods. 2 Charty okrem toho stanovuje, že príslušný vnútroštátny orgán je povinný brať do úvahy najlepšie záujmy tohto dieťaťa. Preto musí tento orgán dohliadnuť na to, aby sa vzhľadom na všetky aktuálne a relevantné okolnosti každého jednotlivého prípadu uskutočnilo premiestnenie tohto dieťaťa s prihliadnutím na jeho záujmy [18]. To znamená overiť, či toto premiestnenie nemôže mať nepriaznivý vplyv na situáciu dieťaťa a či má preň význam v tom zmysle, že zapadá do konkrétneho plánu na rodinný život, resp. „vierohodného plánu“, aby som zopakoval výraz, ktorý použila Komisia na pojednávaní.

47. Osobitnú pozornosť treba v tomto ohľade venovať sociálnemu a rodinnému prostrediu dieťaťa, ako aj za okolností prejednávaného prípadu plánu, do ktorého zapadá premiestnenie tohto dieťaťa, a súvisiacim zámerom jeho matky.

48. V druhom rade je preto potrebné preskúmať jednotlivé uvedené kritériá.

1. Sociálne a rodinné prostredie dieťaťa

49. Ako uviedol Súdny dvor, vo všeobecnosti je prostredím dieťaťa v nízkom veku v prvom rade rodinné prostredie určené príslušnou osobou alebo osobami, s ktorými dieťa žije, ktoré ho skutočne opatrujú a starajú sa oň [19]. V takej situácii, o akú ide vo veci samej, keď má dieťa desať rokov, teda je v školskom veku, musí príslušný vnútroštátny orgán preto posúdiť prípadný negatívny vplyv, ktorý môže mať premiestnenie tohto dieťaťa na jeho telesnú a duševnú pohodu, ako aj na jeho citové, rodinné a sociálne väzby, alebo aj na jeho materiálnu situáciu [20].

50. Z vnútroštátneho spisu v prejednávanom prípade vyplýva, že dieťa vychovávala od jeho narodenia v Thajsku stará mama z matkinej strany, takže si k nej určite vytvorilo veľmi silný citový vzťah. Školskú dochádzku takisto absolvuje v Thajsku, čo svedčí o väzbách, ktoré si udržiava s jazykovým a kultúrnym prostredím tejto krajiny, v ktorej žijú aj iní rodinní príslušníci dieťaťa. Na druhej strane z vnútroštátneho spisu vyplýva, že toto dieťa nikdy nebolo v Holandsku a neovláda ani holandský, ani anglický jazyk.

51. Príslušný vnútroštátny orgán musí však prihliadať aj na najnovší vývoj, ktorým prechádzal rodinný život dieťaťa. Mal by tak zobrať do úvahy povahu a hĺbku vzťahu, ktorý vznikol (alebo mohol vzniknúť) medzi týmto dieťaťom a jeho matkou po jej návrate do Thajska. Okrem toho, hoci z údajov uvedených vo vnútroštátnom spise nemožno zistiť, aké vzťahy udržiava A so svojím dieťaťom ani v akom rozsahu A aktuálne prispieva na výživu svojho dieťaťa, bolo by potrebné určiť, či otec dieťaťa nemôže alebo nie je schopný sa oň raz postarať, ak bude toto dieťa chcieť udržiavať osobné vzťahy a priamy kontakt so svojím otcom, pričom by sa domáhalo uplatnenia práva vyplývajúceho z článku 24 ods. 3 Charty.

2. Existencia vierohodného životného plánu

52. Príslušný vnútroštátny orgán musí zohľadniť aj podmienky a dôvody premiestnenia dieťaťa z tretej krajiny, v ktorej má obvyklý pobyt, do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, ale v ktorom nikdy nežilo [21]. Je totiž potrebné zohľadniť prípadné riziko, že toto dieťa bude

[18] Pozri rozsudok z 26. marca 2019, SM (Dieťa zverené do poručníctva na základe alžírskeho inštitútu kafala) (C-129/18, EU:C:2019:248, bod 68 a citovaná judikatúra).

[19] Pozri rozsudok Mercredi (body 53 a 54).

[20] Pozri v nadväznosti na zásady, ktoré sformuloval Súdny dvor, rozsudok z 27. októbra 2016, D. (C 428/15, EU:C:2016:819, bod 59).

[21] Pozri analogicky rozsudok z 2. apríla 2009, A (C-523/07, EU:C:2009:225, bod 44), a rozsudok Mercredi (bod 44).

považované za prostriedok rodiča, štátneho príslušníka tretej krajiny, ako sa zdržiavať na území Únie, čo by predstavovalo zneužitie odvodeného práva na pobyt priznaného podľa článku 20 ZFEÚ [22].

53. Takéto preskúmanie je zvlášť dôležité v takej situácii, o akú ide vo veci samej, keď má matka dieťaťa zemepisné a rodinné korene v tretej krajine, v ktorej má toto dieťa obvyklý pobyt, a keď podľa jej vlastného tvrdenia otec s dieťaťom neudržiavajú žiadne alebo takmer žiadne vzťahy.

54. V prejednávanom prípade sú preto zámery matky dieťaťa, ktorá, ako sa zdá, sama vykonáva rodičovské práva a povinnosti k tomuto dieťaťu, obzvlášť relevantným prvkom.

55. V čase podania predmetnej žiadosti o povolenie na pobyt bolo totiž nesporné, že matka chce zostať v Holandsku. Okrem toho sa na základe iných skutočností uvedených v bode 33 vyššie dalo v tom čase pochybovať o jej pevnom zámere usadiť sa v tomto štáte aj so svojím dieťaťom. Napokon, hoci matka tvrdí, že od svojho návratu do Thajska začala žiť so svojím dieťaťom skutočným rodinným životom, zdá sa, že to nebolo výsledkom jej uváženého rozhodnutia žiť s dieťaťom, ale vyplynulo to z rozhodnutia o vrátení, ktoré bolo voči nej vykonané 8. mája 2019.

56. Riziko zneužitia však tiež nemožno predpokladať len na základe skutočnosti, že štátna príslušníčka tretej krajiny žila niekoľko rokov ďaleko od svojho dieťaťa. Nemožno sa teda domnievať, že všetky tieto okolnosti majú za následok, že miesto pobytu dieťaťa je nezvratným spôsobom stanovené v Thajsku. Dieťa nemožno zbaviť možnosti pricestovať do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a zdržiavať sa v ňom, a matku tohto dieťaťa tiež nemožno zbaviť možnosti viesť ďalej v Holandsku rodinný život, ktorý od roku 2019 začala žiť so svojím synom v Thajsku.

57. Za týchto okolností musí byť možnosť zistiť a odhaliť zámery matky usadiť sa s dieťaťom v členskom štáte, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom, v objektívnych alebo hmatateľných prvkoch, ktoré dokazujú, že toto dieťa bude skutočne premiestnené, že jeho pobyt v členskom štáte, ktorého je štátnym príslušníkom, nemá vôbec dočasný či príležitostný charakter a že bolo o ňom rozhodnuté s prihliadnutím na najlepší záujem dieťaťa. Relatívne významnými ukazovateľmi by v tomto smere mohla byť napríklad kúpa alebo nájom bytu v danom členskom štáte [23] či zápis do školy.

58. Aj keď sú tieto faktory dôležité, určite nie sú jediné, ktoré treba brať do úvahy. Preskúmanie, ktoré sú povinné vykonať vnútroštátne orgány, musí vždy nasledovať po celkovom posúdení situácie a zvážení všetkých relevantných okolností s cieľom zistiť, aké je rodinné a sociálne prostredie dieťaťa, a zabezpečiť jeho záujmy.

3. Pohovor s dieťaťom a rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny

59. Nazdávam sa, že situáciu dieťaťa nemožno posúdiť bez toho, aby malo dieťa možnosť vyjadriť svoj názor, pokiaľ ide o jeho záujem pricestovať s matkou do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, a usadiť sa v ňom, a to v súlade s článkom 24 Charty. Aj keď je dieťa v prejednávanej veci ešte závislé od matky, má dnes už desať rokov, teda je v školskom veku, čo mu na rozdiel od

[22] Ako zdôrazňuje právna náuka, pripomínam, že „štátny príslušník tretej krajiny sa v konečnom dôsledku berie do úvahy len ako prostriedok pre [maloletého] občana [závislého od svojho rodiča] zdržiavať sa na území Únie“. Pozri RÉVEILLÈRE, V.: La protection statutaire du citoyen: demeurer sur le territoire de l'Union (dans son État de nationalité). In: *Revue trimestrielle de droit européen*, 11/2020, č. 3, s. 721.

[23] Pozri analogicky rozsudok z 2. apríla 2009, A (C-523/07, EU:C:2009:225, bod 40), a rozsudok Mercredi (bod 50).

dieťaťa vo veľmi útlom veku umožňuje, aby bolo vypočuté, ak si to želá. Okrem toho sa nazdávam, že príslušný vnútroštátny orgán musí tiež poskytnúť osobe, ktorá sama vykonáva rodičovské práva a povinnosti a iniciuje premiestnenie tohto dieťaťa, prostriedky, aby sa vyjadrila k dôvodom tohto premiestnenia.

60. Na základe týchto skutočností si preto myslím, že článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, keď štátny príslušník tretej krajiny ako rodič maloletého dieťaťa, občana Únie, podá žiadosť o priznanie odvodeného práva na pobyt v členskom štáte, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom a do ktorého chce pricestovať s cieľom zdržiavať sa v ňom, musí príslušný orgán daného členského štátu zistiť, či sa premiestnenie dieťaťa uskutočňuje s prihliadnutím na najlepšie záujmy dieťaťa v súlade s článkom 24 ods. 2 Charty. Takéto konštatovanie musí s ohľadom na všetky okolnosti prejednávaného prípadu umožniť určiť, či toto premiestnenie bude mať prípadne vplyv na telesnú a duševnú pohodu dieťaťa, jeho materiálnu situáciu a citové, rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava. Toto konštatovanie sa tiež musí opierať o okolnosti, ktoré umožňujú preukázať, že toto dieťa bude skutočne premiestnené, že jeho pobyt v dotknutom členskom štáte nemá vôbec dočasný či príležitostný charakter a že jeho jediným cieľom nie je získanie odvodeného práva na pobyt na základe článku 20 ZFEÚ pre jedného z rodičov.

C. O tretej prejudiciálnej otázke týkajúcej sa posúdenia existencie vzťahu závislosti, ktorý môže zakladať odvodené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ

61. Svojou treťou prejudiciálnou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada Súdny dvor o spresnenie jednotlivých kritérií na posúdenie existencie vzťahu závislosti, ktorý môže zakladať odvodené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ v situácii, keď by maloleté dieťa, občan Únie, vykonávalo svoje právo pohybovať sa a zdržiavať sa na území členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

62. Vnútroštátny súd po prvé žiada Súdny dvor, aby spresnil, aký význam treba prikladať okamihu, v ktorom rodič, štátny príslušník tretej krajiny, začal alebo nezačal vykonávať každodennú starostlivosť o svoje dieťa, občana Únie, ako aj okolnosti, že v minulosti túto starostlivosť vykonávali a/alebo v budúcnosti sú schopné vykonávať iné osoby.

63. Vnútroštátny súd sa po druhé pýta, v akom rozsahu by sa dieťa, ktoré je občanom Únie, mohlo usídliť na území Únie u svojho otca, ktorý je takisto občanom Únie. Na jednej strane žiada Súdny dvor, aby spresnil, aký význam treba prikladať okolnosti, že otec dieťaťa mal (alebo nemal) dieťa vo svojej starostlivosti alebo zabezpečoval právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť o toto dieťa a bol by (alebo nebol) pripravený vykonávať túto starostlivosť v budúcnosti. Na druhej strane si vnútroštátny súd kladie otázku, aký význam má kritérium súvisiace s právnou, finančnou alebo emocionálnou starostlivosťou, ktorú zabezpečuje rodič, občan Únie, dieťaťu, za predpokladu, že by sa preukázalo, že dieťa je vo výlučnej osobnej starostlivosti druhého rodiča, štátneho príslušníka tretej krajiny.

64. V prvom rade, pokiaľ ide o posúdenie týkajúce sa priznania odvodeného práva na pobyt založeného na ustanoveniach článku 20 ZFEÚ, príslušný vnútroštátny orgán musí preskúmať existenciu vzťahu závislosti medzi dieťaťom, občanom Únie, a rodičom, štátnym príslušníkom tretej krajiny. V tomto kontexte pripomínam, že Súdny dvor sa odvoláva na veľmi špecifické situácie, keď by občan Únie nemal inú možnosť, než sprevádzať štátneho príslušníka tretej krajiny, pretože je ním vyživovaný, teda úplne od neho závislý z hľadiska zabezpečovania svojho živobytia a svojich vlastných potrieb. Tieto situácie sa týkajú predovšetkým rodičov – štátnych príslušníkov tretích krajín –, ktorí sa skutočne starajú o maloleté dieťa, ktoré je občanom Únie,

alebo ktorí skutočne zabezpečujú právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť o takéto dieťa. Súdny dvor tak v kontexte veci, v ktorej bol vyhlásený rozsudok Chavez-Vilchez a i., rozhodol, že „okolnosť, že druhý rodič, ktorý je občanom Únie, je skutočne schopný a pripravený vykonávať každodennú a skutočnú starostlivosť o dieťa, [je] relevantná, no sama osebe nie je dostatočná na to, aby bolo možné konštatovať, že *medzi rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a dieťaťom* neexistuje taký vzťah závislosti, aby bolo toto dieťa nútené opustiť územie Únie v prípade, že by bolo tomuto štátnemu príslušníkovi tretej krajiny odopreté právo na pobyt“ [24]. Súdny dvor totiž pripomenul, že „v najlepšom záujme dotknutého dieťaťa sa takéto konštatovanie… musí zakladať na zohľadnení všetkých okolností prejednávanej veci, a to najmä jeho veku, fyzického a emočného vývoja, úrovne jeho citovej väzby tak s rodičom, ktorý je občanom Únie, ako aj s rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a tiež rizika, ktoré by odlúčenie od tohto rodiča znamenalo pre citovú rovnováhu tohto dieťaťa“ [25].

65. Podľa môjho názoru sa tieto zásady uplatnia v rovnakom rozsahu na situáciu, o akú ide vo veci samej, keď potrebný účinok občianstva Únie vyžaduje, aby toto dieťa nebolo zbavené možnosti vykonávať svoje právo pohybovať sa a zdržiavať sa na území členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, v prípade, že by bolo jeho rodičovi, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, odopreté právo na pobyt v dotknutom členskom štáte.

66. Z toho vyplýva, že aj keď okolnosti, na ktoré odkazuje vnútroštátny súd, ktoré sa týkajú úlohy a angažovanosti jednak druhého rodiča, občana Únie, a jednak starej mamy z matkinej strany dieťaťa, štátnej príslušníčky tretej krajiny, môžu predstavovať významné ukazovatele, pokiaľ ide o rodinné pomery tohto dieťaťa, nemôžu postačovať na to, aby sa konštatovala neexistencia takého vzťahu závislosti medzi rodičom, štátnym príslušníkom tretej krajiny, a dieťaťom, občanom Únie, že v prípade tohto odopretia by bolo toto dieťa zbavené možnosti vykonávať práva súvisiace s jeho postavením občana Únie. Takéto konštatovanie musí byť založené na už spomínaných kritériách, ktoré Súdny dvor stanovil v rozsudku Chavez-Vilchez a i. V situácii, o akú ide vo veci samej, keď sa zdá, že stará mama z matkinej strany dieťaťa sa o toto dieťa skutočne a každodenne starala v prvých desiatich rokoch jeho života, je potrebné zohľadniť aj úroveň citovej väzby dieťaťa k nej, ako aj riziko, ktoré by odlúčenie tohto dieťaťa od starej mamy z matkinej strany mohlo znamenať pre jeho citovú rovnováhu.

67. V druhom rade je rozhodujúcim faktorom okamih, v ktorom vznikol vzťah závislosti, a najmä okamih, v ktorom rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, začal vykonávať každodennú starostlivosť o svoje dieťa, ktoré je občanom Únie. Je totiž podľa môjho názoru nesporné, že tento vzťah musí jestvovať v krajine, kde sa dieťa, ktoré je občanom Únie, nachádza, a to prinajmenšom v okamihu, keď rodič, štátny príslušník tretej krajiny, žiada o priznanie odvodeného práva na pobyt s dieťaťom.

68. V prejednávanej veci vnútroštátny súd rozlišuje stav pred podaním žiadosti o povolenie na pobyt od stavu pred vydaním rozhodnutia, ktorým bola táto žiadosť zamietnutá, a napokon aj od stavu pred vydaním rozhodnutia o odvolaní podanom proti tomuto zamietavému rozhodnutiu na súde. Tento súd tak vyjadruje obavu, či možno zaručiť, že je vzťah závislosti, ktorý udržiava dieťa, občan Únie, voči svojmu rodičovi, štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, skutočný a či nebol vyvolaný len s cieľom dosiahnuť priznanie odvodeného práva na pobyt založeného na ustanoveniach článku 20 ZFEÚ.

[24] Bod 71 tohto rozsudku. Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

[25] Pozri tiež rozsudok K. A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku) (bod 72).

69. V tejto súvislosti treba konštatovať, že v situácii, o akú ide vo veci samej, tak obdobie pred podaním žiadosti o povolenie na pobyt, ako aj obdobie pred prijatím zamietavého rozhodnutia zodpovedajú obdobiam, počas ktorých dieťa, ktoré je občanom Únie, a jeho rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, nežili spolu ani sa spolu nezdržiavali v tom istom štáte, keďže toto dieťa vychovávala stará mama z matkinej strany v Thajsku, zatiaľ čo matka žila v Holandsku. Hoci Súdny dvor v rozsudku zo 6. decembra 2012, O a i.[26], a v rozsudku K. A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku) rozhodol, že na určenie existencie vzťahu závislosti medzi rodičom a dieťaťom nie je nevyhnutné, aby rodič, štátny príslušník tretej krajiny, býval s maloletým dieťaťom, občanom Únie, toto spolužitie aj tak zostáva obzvlášť dôležitým faktorom, a to najmä v situácii, o akú ide vo veci samej, keď tento rodič nielenže nebýva so svojím dieťaťom, ale sa zdržiava v inej krajine, na inom kontinente, takže počas týchto období sa logicky nemohol skutočne a každodenne starať o svoje dieťa.

70. Podľa judikatúry Súdneho dvora pritom existencia rodinného vzťahu, či už biologickej alebo právnej povahy, medzi maloletým občanom Únie a jeho rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, nemôže postačovať na odôvodnenie toho, aby sa podľa článku 20 ZFEÚ uznalo odvodené právo na pobyt uvedenému rodičovi na území členského štátu, ktorého štátnym príslušníkom je maloleté dieťa[27].

71. Pokiaľ teraz ide o stav pred vydaním rozhodnutia o odvolaní podanom proti zamietavému rozhodnutiu na súde, tento zodpovedá obdobiu, počas ktorého mohli v rodinnom živote dieťaťa nastať zmeny, najmä z dôvodu návratu rodiča, štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý je potrebné vziať do úvahy. Nazdávam sa tak, že vzhľadom na lehoty, ktoré sa viažu na podanie opravného prostriedku na súde, musí príslušný vnútroštátny súd zisťovať v čase, keď sa chystá rozhodnúť o žiadosti o povolenie na pobyt, podanej štátnym príslušníkom tretej krajiny, či sa od výkonu rozhodnutia o návrate vecné okolnosti nezmenili takým spôsobom, že medzi dieťaťom a jeho matkou mohol vzniknúť vzťah závislosti. V tomto kontexte s cieľom predísť akémukoľvek zneužitiu považujem takisto za potrebné, aby sa tento súd vzhľadom na konkrétne okolnosti daného prípadu presvedčil, že štátny príslušník tretej krajiny má dieťa v starostlivosti alebo mu skutočne zabezpečuje právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť v kontexte skutočného a stabilného rodinného života.

72. Vzhľadom na tieto úvahy preto navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol, že článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, keď štátny príslušník tretej krajiny ako rodič maloletého dieťaťa, ktoré je občanom Únie, podá žiadosť o priznanie odvodeného práva na pobyt v členskom štáte, ktorého je toto dieťa štátnym príslušníkom a do ktorého chce pricestovať s cieľom zdržiavať sa v ňom, predstavuje rozhodujúcu okolnosť na účely posúdenia existencie vzťahu závislosti medzi týmto rodičom a týmto dieťaťom okamih, v ktorom rodič, štátny príslušník tretej krajiny, začal vykonávať každodennú starostlivosť o svoje dieťa. Príslušný vnútroštátny orgán musí s ohľadom na všetky konkrétne okolnosti daného prípadu určiť, v akom rozsahu má uvedený rodič dieťa vo svojej starostlivosti a zabezpečuje právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť o toto dieťa v čase, keď sa rozhoduje o jeho žiadosti, a presvedčiť sa, či túto starostlivosť vykonáva v kontexte skutočného a stabilného rodinného života.

73. Naopak z okolnosti, že druhý rodič, ktorý je občanom Únie, a iný rodinný príslušník, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, v minulosti mali toto dieťa v starostlivosti alebo by v budúcnosti boli schopní starať sa o toto dieťa alebo mu zabezpečovať právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť, nemožno vyvodiť, že medzi rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom

[26] C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776.

[27] Pozri rozsudok K. A. a i. (Zlúčenie rodiny v Belgicku) (bod 75).

tretej krajiny, a týmto dieťaťom nejestvuje taký vzťah závislosti, že v prípade, že by rodičovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, bolo odopreté právo na pobyt v dotknutom členskom štáte, by dieťa bolo zbavené možnosti vykonávať svoje právo pohybovať sa a zdržiavať sa na území členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.

IV. Návrh

74. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na prejudiciálne otázky, ktoré mu položil Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht (súd v Haagu, zasadajúci v Utrechte, Holandsko), takto:

1. Článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, podľa ktorej sa zamietne odvodené právo na pobyt na území tohto štátu štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, rodičovi maloletého dieťaťa, ktoré je štátnym príslušníkom uvedeného štátu, ak sa toto dieťa nikdy nezdržiavalo na území Únie, má obvyklý pobyt mimo tohto územia a nezamýšľa si uplatňovať práva súvisiace s jeho postavením občana Únie podaním žiadosti o povolenie na vstup a pobyt v tomto členskom štáte v sprievode tohto rodiča, od ktorého by bolo závislé.

2. Článok 20 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že v situácii, keď štátny príslušník tretej krajiny ako rodič maloletého dieťaťa, ktoré je občanom Únie, podá žiadosť o priznanie odvodeného práva na pobyt v členskom štáte, ktorého je dieťa štátnym príslušníkom a do ktorého chce pricestovať s cieľom zdržiavať sa v ňom, je príslušný orgán daného členského štátu povinný zistiť, či sa premiestnenie dieťaťa uskutoční s prihliadnutím na najlepšie záujmy dieťaťa v súlade s článkom 24 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie. Takéto konštatovanie musí s ohľadom na všetky okolnosti prejednávaného prípadu umožniť určiť, či toto premiestnenie bude mať prípadne vplyv na telesnú a duševnú pohodu dieťaťa, jeho materiálnu situáciu a citové, rodinné a sociálne väzby, ktoré dieťa udržiava. Toto konštatovanie sa tiež musí opierať o okolnosti, ktoré umožňujú preukázať, že toto dieťa bude skutočne premiestnené, že jeho pobyt v dotknutom členskom štáte nemá vôbec dočasný či príležitostný charakter a že jeho jediným cieľom nie je získanie odvodeného práva na pobyt na základe článku 20 ZFEÚ pre jedného z rodičov.

   Pokiaľ ide o posúdenie existencie vzťahu závislosti, ktorý by mohol zakladať odvodené právo na pobyt podľa článku 20 ZFEÚ, rozhodujúcou okolnosťou je okamih, v ktorom rodič, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, začal vykonávať každodennú starostlivosť o svoje dieťa, ktoré je občanom Únie. Príslušný vnútroštátny orgán musí s ohľadom na všetky konkrétne okolnosti prejednávaného prípadu určiť, v akom rozsahu má tento rodič dieťa vo svojej starostlivosti alebo zabezpečuje právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť o dieťa v čase, keď sa rozhoduje o jeho žiadosti, a presvedčiť sa, či túto starostlivosť vykonáva v kontexte skutočného a stabilného rodinného života.

   Naopak z okolnosti, že druhý rodič, ktorý je občanom Únie, a iný rodinný príslušník, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, v minulosti mali toto dieťa v starostlivosti alebo by v budúcnosti boli schopní starať sa o toto dieťa alebo mu zabezpečovať právnu, finančnú alebo emocionálnu starostlivosť, nemožno vyvodiť, že medzi rodičom, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, a týmto dieťaťom nejestvuje taký vzťah závislosti, že v prípade, že by rodičovi, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny, bolo odopreté právo na pobyt v dotknutom členskom štáte, by dieťa bolo zbavené možnosti vykonávať svoje právo pohybovať sa a zdržiavať sa na území členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom.